

jon is türehető növekvést mutatnak, a melyen már hazai erdei fáink nem, vagy csak igen lassan nőnek.

Ezen szempontból kiindulva, Hartig nem helyesli a kiválasztott fajokat. Kivált hibáztatja az olasz *Pinus Laricio corsicana*, *Picea sitchensis*, *Thuja gigantea*, *Acer negundo*, *Acer sacharinum* kiválasztását, másrészt ajánlja a *Fraxinus pubescens*t jobb homoktalajokra.

A porosz kísérleti állomások által kibocsátott kérdező iverkből is elégedetlenséggel nyilatkozott, a mennyiben azok bár a kérdéses fajok erdőben és kertekben való előjvetelének igen terjedelmes termőhely leírásait és adatait kívánják, a földolgot azonban mégis elfeledik, azt ugyanis, hogy az illető fafajok miként viselkednek a téli és késői fagyok irányában, továbbá nem tartanak adatokat a fajok növekvési viszonyairól. És ezért az egész statistikai jelentést céltalannak tartja. Bajorországban ugyan a jelentő iverkben annyiban változtattak, hogy figyelmeztetik a kezelőket a „Jegyzet“ rovat mikénti kitöltésére, kivált pedig a növekvési viszonyok, fagy, szárazság, rovarok stb. által okozott károk adataira is.

A magyar erdők óriásai és aggastyánai érdekében.

Közli: Scholtz Miksa.

Bereg megye déli részének lapályos, különösen a Latorcza folyó áradásainak kitett és nagyrészen mocsáros helyein, az u. n. „hátas szántás“, vagy „bogárhátra való szántás“ talált régóta alkalmazást, az egyes táblák közötti barázdák a hátról lefolyó víz felfogására s egyszersmind annak levezetésére is szolgálván.

Ilyenmü, évszázadok előtt „hátas szántás“ alatt álló területeket az izsnyétei erdőgondnokságnál 100 és 100 éves tölgyesekkel beerdősítve, a Lőretin nevü erdőrészben, a lucskai

határban, a felső erdőben, azután az izsnyétei és dobronyi községi erdőkben találtam.

Ezen erdőrészek egyikén épen vágatás alá kerülvén egy mellmagasságban 1.45 m. átmérővel, 26 m. magassággal bíró, tökéletesen ép és egészséges kocsányos tölgy (*Quercus pedunculata*), melynek korát, a mennyire ez lehetséges volt, 352 évre tudtam megállapítani. Ezen fa Weiss és Lebovics fakereskedők által vizre való szálfának vétetvén meg, a favágók az óriási fából egy 16 m. hosszú, 2 oldalt megfaragott szálfát készítettek, melynek átmérője alsó, megfaragott részén 1.02 m., felső átmérője pedig 84 cm. volt, és a fát „a fák atyja“, „az erdők temploma“ találós kifejezésekkel irták be. A szálfa kivontatásához szántalpakon a Gyöngyös partjára, a szálfák kötési helyére, mi körülbelül egy kilométernyi távolságot tett, 12 pár ló kellett s még így is majd egy napi fáradságos munkába került, míg képesek voltak azt kivonszolni.

A szálfa köbtartalma 13.70 kmt. tett, az egész szálfa súlya tehát 13.665.85 klgr., vagyis 243 mázsa és 93 bécsi font volt.

A legszelesebb évgyűrűt, melyet e törzsön találtam, a déli oldalon 15 mmt. tett.

Találni itt még nagyobb méretekkel bíró törzseket, és a Haracsina nevű erdő részben pár évvel ezelőtt még 500 évgyűrűt is számláltak nem egy, döntés alá került törzsön.

A Halászorond nevű erdő részben pedig 10—15 évvel ezelőtt egy „Trojics“ (háromágu)-nak elnevezett tölgyfa $1\frac{1}{2}$, egészen 2 öl átmérővel birt volna, ez azonban egészen odvas lévén, egy erős szélvész áldozata lett.

A mi a dobronyi és izsnyéti községi erdőket illeti, azokat Lórántffy Zsuzsánna, I. Rákóczy György neje 1626 körül, kinek akkoriban birtokát képezte Munkács vára környékével, bizonyos szolgálatok fejében adta át az említett községeknek,

akkor is mint erdőket, melyek mostanig szálaló üzemmódban lettek kihasználva.

Ha tekintetbe vesszük, hogy mennyi idő szükségeltetett arra, hogy az egyszer mezőgazdaságilag kezelt területek természetes uton bevetényüljenek s erdőségekké váljanak, bátran visszamehetünk IV. Béla idejére, sőt végig menve a történet lapjain, csakis a tatárpusztításnál állapodhatunk meg 1241—1242-ben. Ezek hazánkat, s első sorban keletről jöve erre vették utjokat s Beregmegyét feldúlva, az addig virágzó helységeket elpusztították s így a parlagon fekvő térségek a szomszédos erdőségektől lassanként bevetényültek.

IV. Béla igyekezett az ország sorsán segíteni s Beregmegyében és a mai Beregszászban a szászokat telepítette le; számos helység azonban csak a 14-ik század közepe táján épült fel újra, midőn Koriatovics Tódor litván herceg, ki Nagy Lajos királytól a munkácsi hercegi czimet nyerte, 40.000 litvánt telepített volna Beregmegyében.

Az új lakosság a nagyszámu építkezésekhez nagyobb méretű törzseket szükségelvén, inkább a nagy erdőket kezdte irtani, míg az elcserjésedett, elbokrosodott, a tatárpusztítás előtt mezőgazdaságilag kezelt térségeknél a fáradságot s munkát sajnálván, okszerűleg a fennebb említett erdőrészeket kezdte mezőgazdaságilag használni.

Vidéki levelek.

I.

Tisztelt Szerkesztőség! Az „Erdészeti Lapok“ f. évi juliusi füzetében kiadott igénytelen figyelmeztetésemhez „Tölgyeseink és a francia szarvasgomba“ végén csillag alatt méltóztatott a kérdést felvetni tüzetesb részletek iránt a tenyésztés körüli eljárás, az elárusítási módozat és efféle szükséges tudnivalók